

Ελένη Λαδιά

Εγνώρισα την Ελένη Λαδιά, κάποιο πρωινό, σχεδόν αξημέρωτα, στα παλαιά γραφεία της «Εστίας». Έχουν περάσει από τότε πολλά χρόνια, περισσότερα από δύο δεκαετίες. Ήμουν νεαρή συντάκτρια στην εφημερίδα και η κ. Λαδιά νεαρή λογοτέχνης που τότε διεμόρφωνε το όνομά της στα ελληνικά γράμματα. Εγώ ήμουν στην εργασίας μου, γιατί τότε στο συντακτικό προσωπικό της «Εστίας» εργαζόταν από τις 6 το πρωί μέχρι τις 11 που τυπωνόταν η εφημερίδα. Εκείνη ερχόταν να συναντήσει τον φίλο της και ομότεχνο εν γράμμασιν, αρχισυντάκτη της «Εστίας» κ. Σπύρο Παπαγεωργίου, δάσκαλό μου στη δημοσιογραφία, που την παρωθούσε να ασχοληθεί και με την βυζαντινή και εκκλησιαστική γραμματεία για να αντλήσει και από εκεί εμπνεύσεις και λεξιλόγιο.

Το νέο έργο της κ. **Ελένης Λαδιά**, η νουβέλλα **Η γυναίκα με το πλοίο στο κεφάλι** (εκδ. **Εστία**, σελ. 69, ευρώ 6,50) είναι εκ των πλέον χαρακτηριστικών λογοτεχνικών κειμένων της. Συνδυάζει την αρχαιογνωσία της που στηρίζεται σε πολύ σταθερές βάσεις, αφού είναι φιλόλογος και πολύ καλή μάλιστα, με δυνατότητες και πανεπιστημιακής σταδιοδρομίας, αν το ήθελε και εκείνη. Όσα έχασε το Πανεπιστήμιο, τα εκέρδισε η λογοτεχνία μας.

Η κ. Ελένη Λαδιά είναι πρωτίστως λογο-τέχνης. Δηλαδή εργάζεται επί του λόγου, ως τεχνίτης με πολύ μεράκι. Μπορεί να μην την ικανοποιή μια φράσις και να την γράψει και να την ξαναγράψει δεκάδες φορές μέχρι να επιτύχει ακριβώς το νόημα που επιδιώκει, αλλά και τον ήχο της φράσεως. Διότι διακρίνεται έναντι των περισσότερων συγχρόνων λογοτεχνών στο ότι πιστεύει ακόμη στην ελληνική γλώσσα και στον ήχο, την μουσική και την γραμματική της. Σπάνιο στοιχείο στην εποχή μας, που καθένας ο οποίος μπορεί να χρησιμοποιήσει ένα κομπιούτερ αυτοανακηρύσσεται λογοτέχνης, ή έστω συγγραφέας. Η κ. Λαδιά γράφει ακόμη με το μολύβι και το μελάνι στο χαρτί, σβήνει, σχίζει, πετά και επανέρχεται στα σχέδιά της, χωρίς να τα απαλείφει όλα με μια κίνηση των πλήκτρων του υπολογιστού. Τις αγωνίες της διατυπώνει εναργώς, για όσους θέλουν να ακούσουν, και στις σελίδες της νέας νουβέλλας της.

Όμως **Η Γυναίκα με το πλοίο στο κεφάλι** είναι περισσότερο από κάθε άλλο κείμενο της κ. Λαδιά ένα μανιφέστο και ένα κείμενο που εκφράζει καημούς. Όλα τα στοιχεία των άλλων έργων της είναι παρόντα και εδώ. Η αγάπη, ο έρωας, η μεταφυσική ανησυχία, ο συνδυασμός του αρχαίου, του βυζαντινού και του νέου, η αίσθηση της ιστορίας, το βάρος της ψυχαναλυτικής προσεγγίσεως των ηρώων, η γλαφυρά παρουσίαση της φύσεως και των τοπίων, η αγωνία για την επικοινωνία με τον άλλον, τον άνδρα και πέρα από αυτόν με τον αναγνώστη της. Αλλά αυτήν την φορά έχουν διεισδύσει και οι πολιτικοί και κοινωνιολογικοί προβληματισμοί της σε έντονο τόνο και με ευθείες αποστροφές: «Ναι, ξέρω πως σέβεσθε την ελληνική γλώσσα, αρχαία και νέα, την διδάσκετε ακόμη και στα Πανεπιστήμιά σας, αλλά δεν σέβεσθε τον σημερινό Έλληνα. Δεν μας σέβεσθε καθόλου, δεν μας υπολογίζετε, θέλετε να μας αφανίσετε ώστε να μην υπάρχουμε πλέον και να απομείνει μόνον ο τόπος και το όνομα Ελλάδα., όπου κάποτε, θα λέτε, υπήρχαν οι Έλληνες, οι μυθικοί

πρόγονοι όλων των Ευρωπαίων. Θέλετε να κάνετε τους πραγματικούς απογόνους των αρχαίων Ελλήνων μια μειονότητα μέσα στην ίδια τους την χώρα. Όμως αυτό δεν θα περάσει, θα επαναστατήσουν τα φυσικά στοιχεία και θα ξαναζωντανέψουν οι φιλόσοφοι με πρωτεργάτη τον Πλάτωνα για να μας βοηθήσουν. Η Ελλάδα με τους Έλληνες της δεν θα σβήσει ποτέ».

Το βιβλίο της είναι μια αλληγορία μεταξύ παγκοσμιοποίησης, διεθνισμού και οικουμενικότητας. Στους δύο πρώτους όρους, η Ελένη Λαδιά αποδίδει αρνητική σημασία, διότι τους προσεγγίζει ως όρους δηλωτικούς της κατακτητικότητας και της καταστροφής κάθε διαφορετικότητας, ενώ η οικουμενικότητα, δημιούργημα του Μεγάλου Αλεξάνδρου, υλοποιημένη στον ελληνιστικό κόσμο, υπήρξε κάτι το πολύ σημαντικό.

Ήταν μια ήπια τακτική που επέτρεπε σε όλους τους λαούς της ημετέρας οικουμένης να διατηρούν την ιδιαιτερότητά τους, αλλά να λαλούν αυτήν δια της ελληνικής γλώσσας. Σε αυτήν την λύση, όπως και στην άλλη οικουμενικότητα της αγάπης του Χριστιανισμού, όπου παρέχεται καταφύγιο σε όλους αρκεί να δέχονται την αγάπη και την αυτοθυσία του Θεού για τον άνθρωπο ως υπέρτατα αγαθά, καταφάσκει το βιβλίο της κ. Ελένης Λαδιά. Καταδικάζει τις εντάσεις για τις πεποιθήσεις και για τιςπίστες που υποκρύπτουν εγωπάθειες και αλαζονεία. Αυτός ο οικουμενισμός της συγγραφέως διατυπώνεται και εν τέλει του βιβλίου της: «Όμως γύριζα και ξαναγύριζα σ' αυτήν την πόλη που όλα τα αφομοίωσε: Ελλάδα, Ανατολή, φιλοσοφία, επιστήμη, ειδωλολατρία, χριστιανισμό, ορθοδοξία και αιρετικά συστήματα». Γι' αυτό η Αλεξάνδρεια είναι η πόλη της επιλογής της στο νέο βιβλίο, που είναι με τον τρόπο του το μανιφέστο της κ. Λαδιά για την Ελλάδα και εναντίον της παγκοσμιοποίησης.

Και μαζί με την οικουμενική Αλεξάνδρεια, αυτήν που αποτυπώθηκε σε ένα ψηφιδωτό με ένα καράβι στο κεφάλι, ως θαλασσοκράτειρα, η κ. Ελένη Λαδιά θρηνεί την πρώτη αγάπη της. Με τον δικό της τρόπο, μας αφήνει να καταλάβουμε πως το βιβλίο αυτό εγράφη μετά από την τραυματική εμπειρία της απώλειας της πρώτης αγάπης. Και ενώ οι δρόμοι των δύο κάποτε αγαπημένων είχαν χωρισθή από πολύν καιρό.

Ο αναγνώστης των βιβλίων της κ. Ελένης Λαδιά πρέπει να είναι καλλιεργημένος για να αντλήσει όλη την απόλαυση που θα του προσφέρει ο λόγος της. Στο νέο έργο της συχνά υπαινίσσεται στίχους του Καβάφη, αλλά και προστρέχει σε νηπτικούς πατέρες και μοναχούς για να θεμελιώσει την γεύση της χριστιανικής Αιγύπτου κατά την σύγκρουση μεταξύ της αμείλικτης προσπάθειας άνωθεν επιβολής συγκεκριμένων αιρετικών πεποιθήσεων. Και της ειλικρινούς πίστεως των Ορθόδοξων Χριστιανών. Χρειάζεται να γνωρίζει καλά ο αναγνώστης την ελληνική γλώσσα, την μυθολογία, την χριστιανική γραμματεία και αρκετή ψυχολογία του βάθους για να αρχίσει να εμβανθύνει στα λογοτεχνικά έργα της.